

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36019414	IES A Basella	Vilanova de Arousa	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua galega e literatura	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	8
4.1. Concrecións metodolóxicas	32
4.2. Materiais e recursos didácticos	33
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	34
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	35
6. Medidas de atención á diversidade	36
7.1. Concreción dos elementos transversais	38
7.2. Actividades complementarias	39
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	40
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	41
9. Outros apartados	42

1. Introducción

A finalidade da materia de Lingua Galega e Literatura na educación secundaria obrigatoria oriéntase tanto á eficacia comunicativa como a favorecer un uso ético da linguaxe que poña as palabras ao servizo da convivencia democrática, a resolución dialogada dos conflitos e a construción de vínculos persoais e sociais baseados no respecto e na igualdade de dereitos de todas as persoas. Desta maneira, a materia contribúe ao desenvolvemento de todas as competencias recollidas no perfil de saída do alumnado ao remate do ensino básico. Oriéntase tamén á adquisición de vínculos co patrimonio cultural galego e, sobre todo, coa lingua galega, procurando que sexa asumida como lingua propia de Galicia, afianzando a súa transmisión e impedindo a substitución lingüística.

Estes obxectivos supoñen unha progresión respecto dos formulados na educación primaria, dos que haberá que partir, para pasar dun acompañamento guiado a outro progresivamente autónomo.

O currículo da materia de Lingua Galega e Literatura de ESO establece, ademais de obxectivos, os criterios de avaliación e os contidos que se deben abordar no nivel. Aparecen distribuídos en catro bloques:

O primeiro bloque, «As linguas e os seus falantes» incide no recoñecemento da diversidade lingüística do alumnado, de Galicia, de España e do mundo, en especial do ámbito lusófono.

O segundo bloque, «Comunicación», integra os contidos implicados na comunicación oral e escrita e na alfabetización mediática e informacional, vertebrados ao redor da realización de tarefas de produción, recepción e análise crítica de textos.

O terceiro bloque, «Educación literaria», recolle as experiencias e os contidos necesarios para consolidar o hábito lector, conformar a propia identidade lectora e desenvolver habilidades de interpretación de textos literarios, estimulando á súa vez a escritura creativa con intención literaria.

O cuarto bloque, «Reflexión sobre a lingua», propón a construción guiada de conclusións sobre o sistema lingüístico usando unha metalinguaxe específica.

No tocante ao alumnado do IES A Basella de Vilanova de Arousa, cómpre resaltar que a maioría vive nun medio ruralmariñeiro ou semi-urbano e pertence maioritariamente á clase media ou media-baixa. Segundo especifica o PEC do Centro, unha boa porcentaxe amosa unha actitude positiva cara aos estudos, mais pouco máis da metade está motivado para estudar e máis dun 25% non quere continuar cos seus estudos. Se a isto lle engadimos que o galego está deixando de ser a lingua habitual da maioría do alumnado, que mesmo empeza a presentar dificultades para manter unha conversa na nosa lingua, o reto que se presenta é maior. Nese sentido, a nosa proposta didáctica intenta propoñerlle ao alumnado proxectos atractivos, onde vexan a lingua galega como unha ferramenta útil e moderna.

Esta proposta didáctica que se presenta para cuarto de ESO está articulada arredor de seis unidades didácticas e abórdanse en todas elas os catro bloques de contidos. En cada unidade pátense dunha lectura directamente relacionada cos contidos que se van desenvolver na propia unidade e adoitan tratarse, ademais, diferentes elementos transversais.

En cada trimestre proporáselle ao alumnado un proxecto a desenvolver, nalgúns casos en grupo, noutros de xeito individual, que lles permita poñer en práctica todos os coñecementos adquiridos, desenvolver distintas competencias clave e gañar en autonomía.

Finalmente, proporanse varias lecturas obrigatorias para cada trimestre do seguinte xeito: proporáselle 2-3 títulos en cada trimestre entre os cales deberán escoller 1 en función dos seus gustos con títulos dos que hai exemplares, sen excepción, nos fondos da Biblioteca do centro.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e a realidade plurilingüe e pluricultural da Península Ibérica, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas (e, máis concretamente, a do portugués, catalán e éuscaro), e as características das principais variedades dialectais do galego, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos e valorar a devandita diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formar opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado, atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos, e participar en interaccións orais con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta ás necesidades e aos intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e para gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio galego, portugués e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permitan establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía axeitada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Disfraces.	<p>O texto. Lectura e comprensión. Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. Os ditintos tipos de texto. Repasamos o narrativo. Repasamos tema, resumo, esquema e definición de palabras. Ortografía. As regras básicas de acentuación. Substantivo e adxectivo. Morfoloxía e función. Procedementos de formación e adquisición de palabras. A derivación. O galego e o portugués, orixe, evolución e diferenzas. A literatura galega do primeiro terzo do s. XX. Enlace con Rosalía, Curros e Pondal. As Irmandades da Fala. Noriega Varela e Cabanillas. Libro de lectura.</p>	16	18	X		
2	Prexuízos eu!	<p>O texto. Lectura e comprensión. Mecanismos de cohesión. Conectores textuais. Mecanismos de referencia interna. Campo semántico (hiperónimos), sinonimia e antonimia. Determinantes e pronomes. Procedementos de adquisición e formación de palabras. Repaso de derivación. Composición e parasíntese. Ortografía. Ditongos, hiatos e tritongos. Prexuízos e estereotipos xerais e lingüísticos. O grupo Nós: Risco, Pedrayo e Castelao. O noso proxecto. Prexuízos e estereotipos. O muro das mentiras. O muro da inclusión. Elaboración de vídeo ou podcast sobre prexuízos lingüísticos. Libro de lectura.</p>	16	17	X		
3	Buscando traballo.	<p>O texto. Lectura e comprensión. Os textos do ámbito profesional: currículo, carta de motivación e entrevista de traballo. Vocabulario formal. Ortografía. O til diacrítico. Fonética e fonoloxía. Diferenzas entre lingua oral e lingua escrita. Procedementos de adquisición de palabras: neoloxismos, acrónimos, siglas, estranxeirismos. Fenómenos dialectais. Os bloques e as áreas lingüísticas. As vangardas. A literatura galega no exilio.</p>	17	17		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
3	Buscando traballo.	O noso proxecto. Elaborar carta, currículo e preparar entrevista de traballo para un xornal ou canle televisiva. Libro de lectura.	17	17		X	
4	Extra! Extra!	Texto. Lectura e comprensión. Os medios de comunicación. A linguaxe publicitaria. Vocabulario dos medios de comunicación. Ortografía. Os signos de puntuación. Sintaxe. A subordinación. Cláusulas subordinadas substantivas e adxectivas. Fenómenos de contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos e interferencias. A nosa literatura. A narrativa de posguerra. Cunqueiro, Fole e Neira Vilas. O noso proxecto. Contratados/as nun periódico ou canle televisiva, elaboración de noticias: telexornal ou xornal. Libro de lectura.	17	17		X	
5	Pero ti que dis?	O texto. Lectura e comprensión. Texto expositivo e argumentativo oral. O debate. Ortografía. Uso de -, " ", ? e ! Sintaxe. A cláusula subordinada. Repaso de subordinadas substantivas e adxectivas. As subordinadas adverbiais. O verbo. Morfoloxía e función. Os dereitos lingüísticos e as leis. A Nova Narrativa Galega. A poesía de posguerra: a Xeración do 36, a Promoción de Enlace e a Xeración das Festas Minervais. O noso proxecto. Debatenos. Libro de lectura.	17	18			X
6	Pois ata aquí chegamos.	O texto. Lectura e comprensión. O texto argumentativo escrito. Ortografía. Uso de b/v; h. Sintaxe. Oracións bipolares e coordinadas. O éuscaro. Investigamos. A literatura galega de 1975 á actualidade. O noso proxecto. Debatenos. Libro de lectura.	17	18			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Disfraces.	18

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar, a partir da explicación da orixe común do galego e do portugués e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas, identificando e contrastando os trazos lingüísticos máis salientables e ampliando o repertorio léxico en lingua portuguesa.	Recoñece e valora a partir da explicación da orixe común de galego e portugués e do seu desenvolvemento histórico, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas	PE	80
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, a estrutura e a información máis relevante en función das necesidades educativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais, especialmente narrativos.		
CA2.4 - Comprender, valorar e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais, especialmente narrativos.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos multimodais.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Interpreta obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos e das relacións co seu contexto histórico atendendo aos xéneros e subxéneros literarios, especialmente da literatura galega do primeiro terzo do s. XX. Irmandades da Fala, Cabanillas e Noriega Varela.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece vínculos argumentados entre textos e manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, especialmente da literatura galega do primeiro terzo do s. XX. Irmandades da Fala, Cabanillas e Noriega Varela.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais e colectivos con intención literaria e conciencia de estilo en distintos soportes empregando as convencións formais dos xéneros e estilos literarios.		
CA4.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	Incorpora procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical. As regras xerais de acentuación.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso, atendendo especialmente ás regras xerais de acentuación, ao xénero e ao número de substantivos e adxectivos.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor e efectos no receptor utilizando unha metalinguaxe específica.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua utilizando a metalinguaxe específica. Recoñece substantivos e adxectivos, coñece e razoa a flexión de ambos. Coñece procedementos de adquisición e formación de palabras: a derivación, a mudanza de categoría.		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Redacta textos escritos e multimodais atendendo á situación comunicativa, destinatario, propósito e canle de xeito coherente, cohesionado e co rexistro adecuado. As propiedades textuais: coherencia e adecuación.		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios e identifica e soluciona os problemas utilizando os coñecementos sobre a lingua e o seu uso.	TI	20
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Ampliación do coñecemento do portugués. Semellanzas e diferenzas léxicas entre o galego e o portugués (falsos amigos).

Contidos

- Elaboración de traballos de investigación relacionados con temas de interese académico, persoal ou social.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas.
- Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.
- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Es-coita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da informa-ción relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos uso
- Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audien-cia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada. A ex
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da lin-guaxe. As falsas noticias. Valoración
- Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramati-cal e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Correlación temporal na subordinación de oracións e no discurso relatado.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consul-ta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha prese-lección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: aclarar os propósitos, activar o coñecemento de base, atender os contidos principais, avaliar a consistencia interna entre os contidos e os co-ñecementos previos, formular e avali
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e, en menor medida, do lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpreta-ción das obras literarias: achegamento ao contexto, á corrente literaria, ao autor ou autora e establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifes-tacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e lingua-xes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos anali-zados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - xénero. Visibilización do univers - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.). - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras. A subordinación. A consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Elaboración de glosarios, recoñecemento de distintos tipos de dicionarios, potenciación das TIC a través do emprego do dicionario d - Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade.

UD	Título da UD	Duración
2	Prexuízos eu!	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística da contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	Identifica e cuestiona prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, estrutura, información máis relevante en función das necesidades comunicativas en función da intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais.	PE	80
CA2.4 - Comprender, valorar e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Redacta textos escritos e multimodais atendendo á situación comunicativa, destinatario, propósito e canle coherente, cohesionado e co rexistro adecuado, atendendo especialmente aos mecanismos de cohesión (referencia interna, hiperónimos, campo semántico, sinónimos e antónimos...).		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios e identifica e soluciona os problemas utilizando os coñecementos sobre a lingua e o seu uso.		
CA2.9 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identifica e evita usos discriminatorios da lingua, abusos e usos manipuladores da linguaxe, especialmente relacionado coa temática do proxecto.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos multimodais.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos.		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos en función dos seus gustos e intereses explicando a escolla e a experiencia lectora.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explica e argumenta a interpretación de obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos e das relacións co seu contexto histórico atendendo á configuración e evolución de xéneros e subxéneros literarios, especialmente de principios do s. XX (o grupo Nós).		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece vínculos argumentados entre distintos textos, manifestacións artísticas e culturais en función de tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, especialmente de principios do s. XX (o grupo Nós: Risco, Pedrayo e Castelao).		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais e colectivos con intención literaria e conciencia de estilo en distintos soportes empregando as convencións formais dos xéneros e estilos literarios.		
CA4.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	Incorpora procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical. Acentuación de hiatos, ditongos e tritongos.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor e efectos no receptor utilizando unha metalinguaxe específica.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua utilizando a metalinguaxe específica e consultando dicionarios, manuais e gramáticas. Coñece e explica procedementos de adquisición e formación de palabras: a composición e a parasíntese (+ repaso da derivación).		
CA1.5 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social, partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación en diferentes soportes sobre diversos temas, neste caso os prexuízos lingüísticos sobre o galego (o noso proxecto).		
CA2.6 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e reelabora e comunícala de maneira creativa adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localiza, selecciona, contrasta e reelabora información de diferentes fontes valorando a súa fiabilidade e respectando a propiedade intelectual.	TI	20
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adopta hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais evitando manipulacións (especialmente na realización do proxecto).		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos, procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	Utiliza estratexias para a resolución dialogada e por consenso de conflitos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias.
- Elaboración de traballos de investigación relacionados con temas de interese académico, persoal ou social.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas.
- Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.
- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Es-coita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración
- Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións
- Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: aclarar os propósitos, activar o coñecemento de base, atender os contidos principais, avaliar a consistencia interna entre os contidos e os coñecementos previos, formular e avali
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados, respectando sempre a propiedade intelectual, ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e, en menor medida, do lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias e modelos de construción compartida da interpretación das obras, como discusións, conversas literarias, debates e emisión razoada das opinións persoais coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias: achegamento ao contexto, á corrente literaria, ao autor ou autora e establecemento de

Contidos

- parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e lingua-xes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do univers
- Lecturas de obras que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras. A subordinación. A consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Elaboración de glosarios, recoñecemento de distintos tipos de dicionarios, potenciación das TIC a través do emprego do dicionario d
- Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade.

UD	Título da UD	Duración
3	Buscando traballo.	17

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Recoñecer e valorar as variantes dialectais do galego, identificando os trazos fónicos, gramaticais e léxicos máis característicos dos bloques e das principais áreas lingüísticas, establecendo as diferenzas respecto da norma e distinguindo estes trazos dos sociolectais e de rexistro en manifestacións orais, escritas e multimodais.	Recoñece e valora as variantes dialectais do galego (trazos fónicos, gramaticais e léxicos propios dos bloques) e diferenza entre estes e sociolectos e rexistros.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, estrutura, información máis relevante en función das necesidades comunicativas e da intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais, especialmente do ámbito profesional (currículo, carta e entrevista).	PE	80

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Comprender, valorar e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais.		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Redacta textos escritos e multimodais atendendo á situación comunicativa, destinatario, propósito e canle de forma coherente, cohesionada e co rexistro adecuado, especialmente do ámbito profesional (currículo, carta e entrevista e traballo).		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios e identifica e soluciona os problemas utilizando os coñecementos sobre a lingua e o seu uso.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos multimodais.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos.		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos en función dos seus gustos e intereses explicando a escolla e a experiencia lectora.		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparte a experiencia lectora en diferentes soportes relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Interpreta obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos e das relacións externas co seu contexto histórico atendendo á configuración e evolución de xéneros e subxéneros literarios, especialmente pertencentes á literatura de vangardas e do exilio.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos e manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, especialmente pertencentes á literatura de vangardas e do exilio.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais e colectivos con intención literaria e conciencia de estilo en distintos soportes empregando as convencións formais dos xéneros e estilos literarios.		
CA4.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	Incorpora procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical. O til diacrítico.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor e efectos no receptor utilizando unha metalinguaxe específica.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua utilizando a metalinguaxe específica e consultando dicionarios, manuais e gramáticas. Procedementos de adquisición de palabras: neoloxismos, siglas, acrónimos e estranxeirismos. Fonética e fonoloxía.		
CA1.5 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social, partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación en diferentes soportes sobre diversos temas (variante dialectal propia e proxecto).		
CA2.3 - Participar de maneira activa e axeitada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa adecuadamente en interaccións orais informais dialogadas con actitude de escoita activa, cooperación conversacional e cortesía lingüística. A entrevista de traballo.		
CA2.6 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e reelabora e comunicala de maneira creativa adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localiza, selecciona, contrasta e reelabora información de diferentes fontes valorando a súa fiabilidade e respectando a propiedade intelectual (proxecto).	TI	20
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adopta hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais evitando manipulacións (sobre todo relacionado co proxecto).		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Fenómenos dialectais fónicos, gramaticais e léxicos dos bloques e das áreas lingüísticas do galego. Comparación entre a norma e as variedades dialectais.
- Diferenzas entre os trazos dialectais, os sociolectos e os rexistros.
- Elaboración de traballos de investigación relacionados con temas de interese académico, persoal ou social.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Xéneros discursivos propios do ámbito profesional: o currículo, a carta de motivación e a entrevista de traballo.
- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Es-coita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da informa-ción relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos uso
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da lin-guaxe. As falsas noticias. Valoración
- Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramati-cal e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici
- Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, cali-dade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e trans-formación en coñecemento; comunica
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consul-ta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha prese-lección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: aclarar os propósitos, activar o coñecemento de base, atender os contidos principais, avaliar a consistencia interna entre os contidos e os co-ñecementos previos, formular e avali
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados, respectando sempre a propiedade inte-lectual, ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros li-terarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e, en menor medida, do lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias e modelos de construción compartida da interpretación das obras, como discusións, conversas lite-rarias, debates e emisión razoada das opinión persoais coa incorporación progresiva da metalinguaxe especí-fica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpreta-ción

Contidos

- das obras literarias: achegamento ao contexto, á corrente literaria, ao autor ou autora e establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e lingua-xes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do univers
- Lecturas de obras que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Elaboración de glosarios, recoñecemento de distintos tipos de dicionarios, potenciación das TIC a través do emprego do dicionario d
- Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade.

UD	Título da UD	Duración
4	Extra! Extra!	17

Crterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística da contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	Identifica e cuestiona prexuízos estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal. Identifica e explica bilingüismo, diglosia, préstamos e interferencias.	PE	80

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, estrutura e información máis relevante en función das necesidades comunicativas e da intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais.		
CA2.4 - Comprender, valorar e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais, especialmente dos medios de comunicación (a prensa e o telexornal).		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Redacta textos escritos e multimodais atendendo á situación comunicativa, destinatario, propósito e canle de xeito coherente, cohesionado e co rexistro adecuado, especialmente dos medios de comunicación (prensa e telexornal).		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios e identifica e soluciona os problemas utilizando os coñecementos sobre a lingua e o seu uso.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos multimodais.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos.		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos en función dos seus gustos e intereses explicando a escolla e a experiencia lectora.		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparte a experiencia lectora en diferentes soportes relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Interpreta obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos e das relacións externas co seu contexto histórico atendendo á configuración e evolución de xéneros e subxéneros literarios, especialmente da narrativa de posguerra (Cunqueiro, Fole e Neira Vilas).		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos e manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, especialmente da narrativa de posguerra (Cunqueiro, Fole e Neira Vilas).		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais e colectivos con intención literaria e conciencia de estilo en distintos soportes empregando as convencións formais dos xéneros e estilos literarios.		
CA4.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	Incorpora procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical. Os signos de puntuación.		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor e efectos no receptor utilizando unha metalinguaxe específica.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua utilizando a metalinguaxe específica e consultando dicionarios, manuais e gramáticas. Sintaxe. A cláusula subordinada. Subordinadas substantivas e adxectivas.		
CA1.5 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social, partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación en diferentes soportes sobre diversos temas.		
CA2.3 - Participar de maneira activa e axeitada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa adecuadamente en interaccións orais informais dialogadas con actitude de escoita activa, cooperación conversacional e cortesía lingüística.	TI	20
CA2.6 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e reelabora e comunica de maneira creativa adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localiza, selecciona, contrasta e reelabora información de diferentes fontes valorando a súa fiabilidade e respectando a propiedade intelectual (especialmente relacionado co proxecto: prensa e telexornal).		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adopta hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais evitando manipulacións (especialmente relacionado co proxecto: prensa e telexornal).		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Elaboración de traballos de investigación relacionados con temas de interese académico, persoal ou social. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Xéneros discursivos propios do ámbito social. Redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital e ris-cos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbal - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Es-coita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: aclarar os propósitos, activar o coñecemento de base, atender os contidos principais, avaliar a consistencia interna entre os contidos e os coñecementos previos, formular e avali

Contidos

- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados, respectando sempre a propiedade intelectual, ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e, en menor medida, do lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias e modelos de construción compartida da interpretación das obras, como discusións, conversas literarias, debates e emisión razoada das opinións persoais coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias: achegamento ao contexto, á corrente literaria, ao autor ou autora e establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do univers
- Lecturas de obras que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras. A subordinación. A consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración composta (subordinada). Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Elaboración de glosarios, recoñecemento de distintos tipos de dicionarios, potenciación das TIC a través do emprego do dicionario d
- Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade.

UD	Título da UD	Duración
5	Pero ti que dis?	18

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística da contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	Identifica e cuestiona prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración pola riqueza cultural, lingüística e dialectal. Dereitos lingüísticos e a súa expresión en leis e declaracións institucionais.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, estrutura e información máis relevante en función das necesidades comunicativas e da intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais, especialmente argumentativos. A argumentación oral. O debate.		
CA2.2 - Realizar exposicións e argumentacións orais e escritas de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realiza exposicións e argumentacións orais e escritas sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional con fluidez, coherencia e cohesión en diferentes soportes. A argumentación oral. O debate.		
CA2.4 - Comprender, valorar e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais, especialmente argumentativos.	PE	80
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Redacta textos escritos e multimodais atendendo á situación comunicativa, destinatario, propósito e canle de xeito coherente, cohesionado e co rexistro adecuado, especialmente textos argumentativos.		
CA2.6 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e reelabora e comunica de maneira creativa adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localiza, selecciona, contrasta e reelabora información de diferentes fontes valorando a súa fiabilidade e respectando a propiedade intelectual, especialmente no proxecto.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos multimodais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos.		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos en función dos seus gustos e intereses explicando a escolla e a experiencia lectora.		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparte a experiencia lectora en diferentes soportes relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Interpreta obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos e das relacións externas co seu contexto histórico atendendo á configuración e evolución de xéneros e subxéneros literarios, especialmente da Nova Narrativa Galega e da poesía de posguerra.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos e manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, especialmente da Nova Narrativa Galega e da poesía de posguerra.		
CA4.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	Incorpora procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical. Usa correctamente -, " ", ? e !		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor e efectos no receptor utilizando unha metalinguaxe específica.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua utilizando a metalinguaxe específica e consultando dicionarios, manuais e gramáticas. A cláusula subordinada. Repaso de subordinadas substantivas e adxectivas. As subordinadas adverbiais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social, partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación en diferentes soportes sobre diversos temas. O noso proxecto. Os dereitos lingüísticos.	TI	20
CA2.3 - Participar de maneira activa e axeitada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa adecuadamente en interaccións orais informais dialogadas con actitude de escoita activa, cooperación conversacional e cortesía lingüística, especialmente argumentativos. A argumentación oral. O debate.		
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adopta hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais evitando manipulacións.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos, procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	Utiliza estratexias para a resolución dialogada e por consenso de conflitos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Indagación sobre os dereitos lingüísticos e a súa expresión en leis e declaracións institucionais. - Elaboración de traballos de investigación relacionados con temas de interese académico, persoal ou social. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas. - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Es-coita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada. A ex - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica

Contidos

- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: aclarar os propósitos, activar o coñecemento de base, atender os contidos principais, avaliar a consistencia interna entre os contidos e os coñecementos previos, formular e avali
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados, respectando sempre a propiedade intelectual, ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e, en menor medida, do lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias e modelos de construción compartida da interpretación das obras, como discusións, conversas literarias, debates e emisión razoada das opinións persoais coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias: achegamento ao contexto, á corrente literaria, ao autor ou autora e establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do univers
- Lecturas de obras que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras. A subordinación. A consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración composta (subordinada). Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Elaboración de glosarios, recoñecemento de distintos tipos de dicionarios, potenciación das TIC a través do emprego do dicionario d
- Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelánización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade.

UD	Título da UD	Duración
6	Pois ata aquí chegamos.	18

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Valorar a lingua éuscara, analizando as súas características máis salientables para coñecer e comprender a realidade lingüística de España.	Valora e coñece características da lingua éuscara.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, estrutura e información máis relevante en función das necesidades comunicativas e da intención do emisor en textos orais, escritos e multimodais, especialmente argumentativos.		
CA2.2 - Realizar exposicións e argumentacións orais e escritas de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realiza exposicións e argumentacións orais e escritas sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional con fluidez, coherencia e cohesión en diferentes soportes.		
CA2.4 - Comprender, valorar e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais, especialmente argumentativos.	PE	80
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios e identifica e soluciona os problemas utilizando os coñecementos sobre a lingua e o seu uso.		
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos multimodais.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos en función dos seus gustos e intereses explicando a escolla e a experiencia lectora.		
CA3.5 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Interpreta obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos e das relacións externas co seu contexto histórico atendendo á configuración e evolución de xéneros e subxéneros literarios, especialmente da literatura máis actual.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos e manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, especialmente da literatura máis actual.		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais e colectivos con intención literaria e conciencia de estilo en distintos soportes empregando as convencións formais dos xéneros e estilos literarios.		
CA4.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	Incorpora procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical. Repaso do visto e b/v; h...		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e solucionar os problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor e efectos no receptor utilizando unha metalinguaxe específica.		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua utilizando a metalinguaxe específica e consultando dicionarios, manuais e gramáticas. Sintaxe. A relación entre os esquemas semánticos e sintácticos da oración composta. Coordinadas e bipolares.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social, partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación en diferentes soportes sobre diversos temas.	TI	20
CA2.6 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e reelabora e comunicala de maneira creativa adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localiza, selecciona, contrasta e reelabora información de diferentes fontes valorando a súa fiabilidade e respectando a propiedade intelectual.		
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adopta hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais evitando manipulacións.		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparte a experiencia lectora en diferentes soportes relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Valoración e comprensión das principais características do éuscaro. - Elaboración de traballos de investigación relacionados con temas de interese académico, persoal ou social. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Correlación temporal na subordinación de oracións e no discurso relatado. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.

Contidos

- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: aclarar os propósitos, activar o coñecemento de base, atender os contidos principais, avaliar a consistencia interna entre os contidos e os coñecementos previos, formular e avali
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados, respectando sempre a propiedade intelectual, ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e, en menor medida, do lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias e modelos de construción compartida da interpretación das obras, como discusións, conversas literarias, debates e emisión razoada das opinións persoais coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias: achegamento ao contexto, á corrente literaria, ao autor ou autora e establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do univers
- Lecturas de obras que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras. A subordinación. A consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración composta (subordinada). Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Os eixes do currículo da materia de Lingua Galega e Literatura constitúeno as competencias relacionadas coa interacción oral e escrita nos distintos ámbitos e contextos e en función de diferentes propósitos comunicativos; o fomento do hábito lector, a interpretación dunha variada tipoloxía de textos e a apropiación dun patrimonio lingüístico, literario e cultural, así como a reflexión sistemática sobre o aspecto formal da lingua, co fin de mellorar e enriquecer a propia competencia.

Igual que que os eixes e as competencias son variadas, así tamén o debe ser a metodoloxía aplicada, que será activa e se baseará na participación do alumnado fuxindo da exposición maxistral. Intentarase que o alumnado participe activamente nas clases, fomentando a aprendizaxe por descubrimento e dedución, de xeito que non reciban pasivamente os coñecementos, senón que eles/elas mesmos/as procuren as súas informacións, manexen diversos materiais, accedan a distintas fontes, descubran distintos puntos de vista sobre os temas, relacionen varios planos diferentes do saber...

- Intentarase sempre partir de feitos concretos e relacionados coa vida real como punto de arranque para que os coñecementos e destrezas adquiridos teñan unha aplicación que o alumnado vexa como real e útil.
- Alternaranse traballos individuais con traballos cooperativos que favorezan as relacións entre o alumnado ao tempo que os axuden a ser co-responsables e a axudarse os uns aos outros para a consecución dun fin.
- Tratarase na medida do posible de atender os diferentes ritmos para que todo o alumnado vaia adquirindo os coñecementos básicos en función das súas necesidades. Aplicaranse as medidas de reforzo, apoio e calquera outras que fosen precisas. Do mesmo xeito, intentarán detectarse e potenciar as calidades, destrezas e valías de cada alumno/a para que poida a partir delas realizarse e mellorar.
- Potenciarase a coordinación e colaboración con outros departamentos, biblioteca, EDNL na realización de proxectos, actividades, TIL, etc.
- Por último, xa que estes obxectivos propostos na educación secundaria obrigatoria supoñen unha progresión, haberá que partir dos xa adquiridos en cursos previos. Por este motivo, antes de comezar cada unidade e de presentar cada novo contido, trataranse de pescudar na aula os coñecementos previos do alumnado, para relacionalos progresivamente cos novos contidos que se impartan e conseguir unha aprendizaxe significativa e construtiva na que os novos coñecementos e o proceso de aprendizaxe estean relacionados co desenvolvemento psicolóxico, o ritmo evolutivo e as capacidades e contidos adquiridos previamente polas alumnas e alumnos.

En función de todo isto, as LIÑAS DE ACTUACIÓN NO PROCESO DE ENSINO E APRENDIZAXE serán as seguintes:

- O uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorezan a capacidade de aprender por si mesmos e promovan o traballo en equipo con perspectiva de xénero.
- A realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.
- A énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.
- O uso de estratexias para traballar transversalmente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital e o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.
- O desenvolvemento dos contidos gradual e progresivo, de maneira que, ademais de incrementar a dificultade dos procesos e situacións comunicativas, tamén se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma. A gradación entre cursos non se establece tanto mediante a distribución diferenciada de contidos como en función da maior ou menor complexidade dos textos, das habilidades de produción ou interpretación requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexión sobre os usos ou do grao de autonomía conferido ao estudantado.
- O traballo interdisciplinario e a coordinación con outros departamentos e equipos do centro, especialmente co Equipo de Dinamización da Lingua galega e co equipo de biblioteca. Esta colaboración incidirá na mellora dos procesos comunicativos e permitirá incorporar xéneros discursivos doutras materias e ámbitos de interese. As revistas escolares e as saídas didácticas (museos, exposicións, espectáculos...) son unha mostra deste traballo conxunto. Así mesmo, as actividades interdepartamentais en formato audiovisual (radio, televisión, documentais...) tamén poden ser instrumentos útiles e para a adquisición, produción e intercambio de contidos relacionados con distintas disciplinas. Todos eles deben contribuír á mellora nos procesos de produción e recepción oral, escrita e multimodal, así como a todo o que teña que ver coa alfabetización informacional.
- A potenciación do tratamento integrado de linguas (TIL), que se reflectirá na incorporación de nocións básicas dalgunhas linguas da Península Ibérica, especialmente da portuguesa, e que se fomentará con actuacións que lle faciliten ao alumnado galegofalante a intercomunicación nos dous idiomas (intercambios lingüísticos, concursos,

glosarios bilingües/multilingües...). Cómpre que sexa consciente da utilidade deste coñecemento, non só para reforzar os vínculos culturais, sociais e económicos con Portugal e con toda a comunidade de países lusófonos, senón tamén para que a lingua galega adquiera unha maior proxección internacional.

- A presentación de recursos dixitais en lingua galega que faciliten a busca de información, a revisión dos textos e a súa posterior divulgación, sempre con respecto aos dereitos de propiedade intelectual. Ademais de consultar datos e de ampliar contidos, o alumnado debe familiarizarse co manexo de tradutores, correctores ortográficos e dicionarios ou manuais de estilo que lle axuden a mellorar a redacción dos seus escritos. Tamén poden incorporarse procedementos que enriquezan os seus traballos e que permitan a súa difusión en distintos formatos (realidade aumentada, códigos QR...).

- A énfase nas estratexias que fomenten a oralidade e as competencias activas, co fin de que o alumnado adquiera as habilidades necesarias para expresarse correctamente nunha ampla variedade de situacións comunicativas (espontáneas ou planificadas) e de contextos (formais e informais). Entre o amplo abano de actuacións que contribúen ao desenvolvemento desta destreza, están as dramatizacións e representacións teatrais, a radio coas súas múltiples posibilidades (podcasts, informativos, publicidade, teatro radiofónico...), a música (rap, poemas musicados...) e todo tipo de iniciativas en formato audiovisual (audiocontos, videopoemas, booktrailers, booktubers, tutoriais...).

- A promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade, valorando o dominio dos sistema fonético-fonolóxico -tanto vocálico como consonántico-, o uso do léxico tradicional e o emprego das estruturas morfosintácticas máis xenuínas da lingua galega.

- A erradicación dos prexuízos lingüísticos derivados da situación sociolingüística de Galicia nos últimos séculos, particularmente os que teñen que ver cos usos diglósicos do galego en determinados ámbitos. O alumnado debe comprender que non hai unhas linguas mellores ca outras, considerar isto non deixa de ser racismo lingüístico.

- A detección e eliminación dos usos discriminatorios e ofensivos da lingua, de modo que se propicie a reflexión sobre os principios democráticos e se favoreza a análise crítica dos conflitos, tanto no centro educativo como noutros ámbitos. Fomentarase un uso ético da linguaxe, a resolución dialogada dos conflitos e a construción de vínculos persoais e sociais baseados no respecto e na igualdade de dereitos de todas as persoas.

- A proposta de obras e fragmentos de textos, literarios ou non, atendendo a valores socioculturais e éticos que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental. Tamén se deben abordar lecturas desde unha perspectiva de xénero. As charlas con escritoras e escritores, os clubs de lectura ou os obradoiros literarios resultarán unha boa ferramenta para aprofundar nestes contidos.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Procurarase que os materiais que se empreguen no proceso de aprendizaxe sexan axeitados para a idade e nivel do alumnado e deberán ser variados, áxiles e idóneos para o aspecto a traballar. Utilizaranse:

- Unidades didácticas elaboradas pola profesora como base para o traballo diario subidas a edixgal.
- Fotocopias de textos ou artigos que completen este material.
- Dicionarios, gramáticas, etc. en papel pero, sobre todo, enlaces de dicionarios, gramáticas e correctores de estilo online:

Aulas Galegas: <https://aulasgalegas.org/category/linguas/galego/>

Dicionario da Real Academia Galega: <http://www.realacademiagalega.org/diccionario#inicio.do>

Dicionario de pronuncia da lingua galega: <http://ilg.usc.es/pronuncia/>

O Portal das Palabras, Real Academia Galega e Fundación Barrié: <http://www.portaldaspalabras.org/>

- Cadernos de exercicios e calquera outro material que sexa preciso para o alumnado que precise reforzo ou apoio en toda a materia ou nalgún aspecto concreto (en papel e/ou subido a edixgal).

- Libros, cómics, bandas deseñadas, libros ilustrados, filmes, gravacións musicais e teatrais...

- Enlaces a páxinas de exercicios en lingua galega en rede (sobre todo para traballar o vocabulario e a ortografía).

- Enlaces a revistas e xornais, xornais en papel, así como gravacións de telexornais e anuncios publicitarios para traballar a unidade dos medios de comunicación.

- Xogos didácticos e enlaces a xogos didácticos en rede.

- Drive, especialmente para facer o seguimento do traballo de cada alumno/a nos proxectos de cada trimestre, formularios de google, etc.

- Por suposto, o portátil do alumnado (somos centro Edixgal) como unha ferramenta máis de traballo e como unha fonte máis de aprendizaxe e de busca de información.

- A equipación das aulas (pantalla dixital, canón, ordenador, encerado dixital, biblioteca de aula...).
- A biblioteca e a videoteca do centro que ofrecen libros, ordenadores, xornais, revistas, vídeos, xogos educativos, etc. Nelas o alumnado poderá atopar tamén os libros de lectura obrigatoria, que será un por trimestre a elixir entre:

1º trimestre

A cabeza de Medusa, de Marilar Aleixandre ou Memoria do silencio, de Eva Mejuto.

2º trimestre

O grupo, de An Alfaya ou Poder non é querer, de Noela Rivas Cantelar.

3º trimestre

Poderan escoller UN entre os seguintes títulos ou ben seleccionar libremente entre o catálogo da biblioteca (supervisado pola profesora):

Xa non estou aquí, de Iria Misia

A filla do Minotauro, de Marilar Aleixandre

Europa Express, de Andrea Maceiras

O corazón de Xúpiter, Leticia Costas

Unha primavera para Aldara, Teresa Moure (teatro)

Poetízate, Fran Alonso (poesía)

E, en fin, todos os recursos do centro e do seu entorno que sexan aproveitables como posible material que nos facilite o coñecemento dos aspectos máis diversos. O concepto de material escolar será, pois, o máis aberto, flexible e variado posible.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial, cuxo fin é diagnosticar e valorar o nivel de coñecementos previos do alumnado, efectuarase nas primeiras sesións do curso. Será, xunto coa información obtida a través do Departamento de Orientación e da consulta do expediente académico do alumno ou alumna no XADE, unha ferramenta esencial para que o profesorado poida coñecer o nivel académico do alumnado nas distintas competencias, co fin de poder adaptar o seu proceso de ensinanza e a súa proposta didáctica a ese nivel.

Constitúe, ademais, un factor preventivo esencial na atención á diversidade, especialmente cando se trata de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo. Os resultados da avaliación inicial servirán como referente para adoptar as decisións de tipo educativo que correspondan e, nos casos en que for necesario, para demandar do Departamento de Orientación a realización dunha avaliación psicopedagóxica.

Constará das seguintes partes:

1ª sesión, despois de presentar a materia e explicar o básico do funcionamento do curso, faremos as presentacións do alumnado e indagaremos sobre gustos, finalización da etapa da ESO e revisión do que lembran da mesma.

2ª sesión: A partir dun texto escrito, preferentemente expositivo ou argumentativo, formularanse preguntas de comprensión, así como unha de expresión escrita (opinar sobre o que se di no texto) para comprobar o nivel medio do grupo en ambas as destrezas (comprensión e expresión escrita), pero tamén para detectar xa o nivel individual, as posibles carencias ou problemáticas, etc.

3ª sesión. Como continuación do feito na sesión anterior e ao fío do mesmo texto, indagarase sobre cuestións básicas de gramática, ortografía, sociolingüística e literatura a partir de preguntas e exercicios breves de diferente tipo (preguntas breves, xogos, exercicios de completar, etc.).

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	16	16	17	17	17	17	100
Proba escrita	80	80	80	80	80	80	80
Táboa de indicadores	20	20	20	20	20	20	20

Criterios de cualificación:

Coa vontade de desenvolver un proceso de ensinanza-aprendizaxe competencial, nesta programación apostouse por repartir o peso na cualificación final nun 20% para as táboas de indicadores fronte a un 80% das probas escritas.

Realizaranse tres avaliacións ordinarias e unha final, esta última para o alumnado que non consiga superar a materia.

A nota de cada trimestre corresponderase coa cualificación das actividades de avaliación das unidades didácticas abranguidas nel, aplicando a ponderación entre elas e farase como segue:

- 70% - 2 probas escritas en cada trimestre, unha por cada unidade didáctica, que farán media entre si.
- 10% - Libro de lectura. Será avaliado cun exame de preguntas escrito, aínda que nalgún trimestre podería ser avaliado con táboa de indicadores, previo acordo co alumnado. As lecturas dos dous primeiros trimestres estarán marcadas e serán comúns para todo o grupo, a do último trimestre será de escolla libre, con orientacións e supervisións da profesora.
- 10% Traballo de aula avaliado con táboas de indicadores (caderno, exercicios de entrega por edixgal de distinto tipo, exercicios e buscas de información...).
- 10% Proxecto, avaliado con táboa de indicadores. Haberá un por cada trimestre que se irá desenvolvendo ao longo deste. Puntuaranse tres aspectos: o produto final, o comportamento e colaboración de cada alumno/a no grupo cooperativo e o traballo individual que lle corresponda a cada alumno/a.

A nota final será a media aritmética das notas obtidas nos tres trimestres. Para superar a materia, o alumnado deberá ter unha media aritmética de 5 puntos.

Criterios de recuperación:

O docente realizará un breve informe de avaliación individualizado para que o alumnado e as familias teñan claros os contidos a recuperar.

Rematado cada trimestre, o alumnado que teña a materia suspensa terá opción de recuperala seguindo os seguintes criterios:

1. Unha proba escrita que se realizará a principios do seguinte trimestre, en data a acordar coa profesora.
2. Para recuperar o proxecto, o alumnado deberá repetir ou facer a súa parte e entregala a principios do seguinte trimestre nas datas que indique a profesora.
3. Para recuperar as tarefas e traballo de aula, o alumnado deberá repetilas e entregalas a principios do seguinte trimestre nas datas que indique a profesora.

A nota final será a media aritmética das cualificacións obtidas polo alumno/a en cada avaliación ao longo do curso e, no seu caso, das cualificacións obtidas nas partes recuperadas.

Se non fose capaz de aprobar a materia consumidas todas estas opcións, o alumnado aínda se poderá presentar a unha proba final na que se examinará de todos os contidos da materia e entregará a parte dos proxectos e das tarefas e traballos de aula que corresponda. A nota final será a suma de cada unha destas partes.

6. Medidas de atención á diversidade

O artigo 21 do Decreto 156/2022 do 15 de setembro recolle que “Na etapa da educación secundaria obrigatoria poñerase especial énfase na atención á diversidade do alumnado, na detección das súas necesidades específicas e no establecemento de mecanismos de apoio e reforzo tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe, co obxecto de reforzar a inclusión e asegurar o dereito a unha educación de calidade, e para evitar a permanencia nun mesmo curso”. “Correspóndelle á consellería con competencias en materia de educación regular as medidas de atención á diversidade, organizativas e curriculares que lles permitan aos centros, no exercicio da súa autonomía, unha organización flexible das ensinanzas adecuada ás características do seu alumnado. Entre esas medidas teranse en conta as adaptacións do currículo, a integración de materias en ámbitos, os agrupamentos flexibles, os desdobramentos de grupos, a exención da Segunda Lingua Estranxeira, a oferta de materias optativas, os programas de reforzo e as medidas de apoio personalizado para o alumnado con necesidade específica de apoio educativo.

Os centros docentes adoptarán as medidas necesarias, nos termos establecidos pola consellería con competencias en materia de educación, para responder ás necesidades educativas concretas das súas alumnas e dos seus alumnos, tendo en conta as súas circunstancias e os seus diferentes ritmos e preferencias de aprendizaxe. Estas medidas estarán orientadas a permitirlle a todo o alumnado o desenvolvemento das competencias clave previsto no perfil de saída e a consecución dos obxectivos xerais da educación secundaria obrigatoria, polo que en ningún caso poderán supoñer unha discriminación que impida a quen se beneficie delas acadar a promoción ao seguinte curso ou obter a titulación correspondente. Poderanse realizar adaptacións curriculares e organizativas co fin de que o alumnado con necesidade específica de apoio educativo poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais.

En particular, favorecerase a flexibilización e o emprego de alternativas metodolóxicas no ensino e na avaliación da lingua estranxeira para o alumnado con necesidade específica de apoio educativo que presente dificultades na súa comprensión e expresión. Estas adaptacións en ningún caso se terán en conta para minorar as cualificacións obtidas”.

En base a isto, o profesorado comezará a traballar a partir da avaliación inicial e en coordinación co Departamento de Orientación proporánse as correspondentes actuacións de seguimento e atención ao alumnado, tanto as medidas ordinarias como as extraordinarias:

1. No caso do alumnado que permaneza un ano máis no mesmo curso, faráselle un plan personalizado que incluírá a relación das necesidades educativas que motivaron a repetición do curso, así como as estratexias e medidas aplicadas no curso anterior e as que se aplicarán no presente. Farase un seguimento ao longo do curso e revisarase en cada sesión de avaliación o seu desenvolvemento e aproveitamento.
2. No caso do alumnado que teña a materia pendente dun curso anterior, faráselle un plan personalizado de seguimento e reforzo encamiñado á recuperación desta materia. Farase un seguimento ao longo do curso e revisarase en cada sesión de avaliación o seu desenvolvemento e aproveitamento.
3. No caso de que se produza durante o curso algunha incorporación tardía de alumnado ao sistema educativo, terase en conta o artigo 10 da Orde do 8 de setembro de 2021 de atención á diversidade que inclúe que poderá optar a unha exención temporal da cualificación das probas de avaliación da materia de Lingua Galega durante un máximo de dous cursos escolares consecutivos, segundo o disposto na Orde do 10 de febreiro de 2014 pola que se desenvolve o Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia. Axudarase á súa paulatina adaptación á nosa lingua e sistema educativo.
4. Como medidas extraordinarias, realizaranse as ACS (adaptacións curriculares) que sexan precisas a partir da avaliación psicopedagóxica e posterior elaboración do informe psicopedagóxico por parte do Departamento de Orientación en que conste o seu nivel de competencia curricular que será o punto de partida para o axuste do currículo e a elaboración da proposta de adaptación da materia por parte do profesorado que a imparte e no modelo que o centro teña establecido no seu Plan xeral de atención á diversidade. O desenvolvemento das adaptacións curriculares realizarase, na medida do posible, no contexto da aula ordinaria da alumna ou do alumno. A avaliación do alumnado nas áreas ou materias adaptadas será realizada polo profesorado que as imparte, coas achegas do profesorado de apoio, de ser o caso, e conforme os criterios de avaliación establecidos na adaptación curricular.
5. Como medidas ordinarias, realizaranse os reforzos educativos (RE) necesarios, que variarán en función das necesidades do alumno/a (máis tempo na realización das probas e tarefas, explicar ou redactar con maior claridade preguntas, etc.) e recollerase a data de inicio e a de finalización do mesmo.
6. No caso de alumnado con altas capacidades, aplicarase o Protocolo para a atención educativa ao alumnado con altas capacidades intelectuais e seguiranse as indicacións do Departamento de Orientación para adoptar aquelas

medidas ordinarias e extraordinarias que sexan precisas. Ademais, o profesorado aplicará as seguintes medidas máis xenéricas:

- Potenciar o diálogo e a comunicación, dedicando tempo na aula á reflexión oral -grupal e individual-, a facer preguntas, a formular hipóteses, etc, nun ambiente de respecto e colaboración, considerando o erro como parte esencial da aprendizaxe e xerando confianza para expoñer os pensamentos e opinións.
- Respetar a diversidade de todo o alumnado, sendo coidadosos e coidadosas coas expresións usadas nas súas interaccións. En especial, que acepte o feito diferencial do alumnado con altas capacidades intelectuais como elemento enriquecedor do grupo.
- Fomentar un bo clima de aula, consensuando normas e pautas de comportamento, empregando estratexias de cohesión de grupo e de resolución pacífica de conflitos.
- Intervir ante os posibles prexuízos e/ou estereotipos que poidan xurdir na aula, evitando comparacións entre iguais e tendo en conta que cada alumno e cada alumna é singular.
- Promover habilidades de intelixencia emocional para afrontar situacións que esixan a identificación, expresión e xestión das emocións, así como aquelas outras que requiran empatía, comunicación e comprensión das emocións das demais persoas.
- Potenciar o rol do profesor como mediador, favorecendo que o alumnado sexa protagonista da súa propia aprendizaxe.
- Compaxinar actividades propostas polo equipo docente con outras de libre elección do alumnado, apoiando a adquisición de estratexias de procura de información e de formulación de preguntas.
- Posibilitar o acceso do alumnado a múltiples materiais e fontes de información para que afonden, de xeito autónomo, nos temas do seu interese.
- Impulsar proxectos que potencien a creatividade e inducir situacións de aprendizaxe nas que o alumnado poida enfrontarse a problemas aplicando orixinalidade, fluidez e flexibilidade, e logrando múltiples solucións.
- Reforzar a creatividade, o pensamento diverxente e a iniciativa emprendedora, valorando positivamente o seu esforzo e recoñecéndoo expresamente.
- Facilitar experiencias que favorezan a abordaxe de retos intelectuais complexos.
- Promover a motivación intrínseca con aprendizaxes prácticas, útiles, funcionais e con impacto real no seu contorno.
- Ofrecer posibilidades de éxito ao alumnado en base ao desenvolvemento das súas potencialidades.

7. No caso de alumnado con TDAH, se o houber, aplicarase o Protocolo de Consenso sobre TDAH na Infancia e na Adolescencia nos Ámbitos Educativo e Sanitario:

- debe estar nunha aula con bo clima de traballo e, se for posible, na que non coincida con alumnado con problemáticas semellantes,
- estará sentado cerca da mesa do profesorado e ao lado de compañeiras ou compañeiros que lle sirvan de modelo de tranquilidade, de orde e de axuda,
- contará cunha axenda que o axudará na súa organización,
- evitarse a proximidade a portas, xanelas, papeleiras e lugares de maior tránsito, así como estímulos sonoros ou visuais.

Ademais, implementaranse outras medidas comúns a todo o alumnado con necesidades:

- Dedicar 5 minutos ao inicio da clase para explicar como se vai desenvolver e estruturar esta e avisar 2-3 minutos antes de que está a piques de rematar.
- Alternar actividades teóricas con traballo práctico e variar o tipo de exercicios.
- Explicar cada actividade con calma e claridade e asegurarse de que entendeu.
- Empregar estratexias para captar a atención inicial, como mudanzas de entoación, xesticulación e dramatización.
- Manter o contacto visual sempre que sexa posible.
- Preguntar con frecuencia a todo o grupo (para que non se sinta sinalado/a) se se entende a explicación, a tarefa, etc., pero comprobando visualmente que segue o ritmo da clase.
- Segmentar/fragmentar as actividades longas e mesmo entregalas "por fascículos".
- Supervisar frecuentemente a realización, para reforzar positivamente ou para reconducir a execución ou as distraccións.
- Conseguir a colaboración dos compañeiros/as para que o axuden a comprender e a realizar as tarefas.
- Utilizar reforzos positivos para motivar (contacto visual, sorrisos, eloxios privados e públicos, etc.)
- Ofrecerse a quedar ou directamente quedarse ao final da clase para dar pé a que poida preguntar, pedir aclaracións, etc. (moitas veces por timidez ou vergoña non o fan cos compañeiros/as presentes).
- Propoñerlle exercicios ou cadernos para reforzar aquelas partes nas que o precise, sempre de xeito voluntario e preferiblemente evitando que sexan excesivamente longas ou pesadas.

Nas probas escritas:

- fixar as datas con tempo,

- facer sempre un repaso previo ao exame que lles permita coñecer a estrutura deste (especialmente importante antes da primeira proba escrita),
- se son moi longos, repartir os exames escritos en varios días,
- facer preguntas breves, claras e que non dean lugar a dobres sentidos,
- ler con el/ela as preguntas do exame e asegurarse de que entende que ten que facer,
- adaptar os exames, en caso necesario (orais, en ordenador...),
- dar máis tempo de ser necesario,
- utilizar un tipo de letra de maior tamaño e deixar espazo suficiente para contestar debaixo de cada pregunta,
- pedir que revisen o exame unha última vez antes de entregalo e comprobar que respondeu a todas as preguntas.
- E, por último, contar coa colaboración do PT, que preferiblemente entrará nas aulas, para reforzar e apoiar a aquel alumnado con necesidades.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X		X	X		
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial				X	X	
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade	X	X	X	X	X	X
ET.10 - Educación para a saúde	X		X		X	
ET.11 - Formación estética	X	X	X	X	X	X
ET.12 - Concienciación sobre o cambio climático, sustentabilidade e consumo responsable			X	X		X
ET.13 - Respecto mutuo e a cooperación entre iguais.	X	X	X	X	X	X
ET.14 - Resolución pacífica de conflitos	X	X	X	X	X	X

Observacións:

O Decreto 156/2022 do 15 de setembro que establece a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria recolle que "sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias da etapa, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o emprendemento social e empresarial, o fomento do espírito crítico e científico, a educación emocional e en valores, a igualdade de xénero e a creatividade traballaranse en todas as materias".

Engade que "En todo caso, fomentaranse de maneira transversal a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual, a formación estética, a concienciación e formación sobre o cambio climático, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social".

Todos estes contidos transversais serán traballados nas distintas unidades en maior ou menor medida.

Os dous primeiros estarán presentes non só como contidos transversais, senón como competencias da propia materia.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Colaboración coa Biblioteca do centro na celebración do Samaín.	Creación e lectura de relatos de medo a outros grupos do 1º ciclo e /ou na biblioteca do centro. Tamén se poderán realizar gravacións e podcasts.	X		
Actividades de día de Rosalía.	En colaboración coa biblioteca do centro, o departamento ofertará actividades relacionadas co Día de Rosalía de Castro (recitado e gravación de podcasts, kahoots e xogos na aula e na biblioteca, exposición de traballos máis plásticos no corredor central...).		X	
Semana das Letras Galegas.	En colaboración coa biblioteca do centro, o departamento ofertará actividades diversas (xincana das letras, buscas do tesouro, recitados, realización e exposición de cartaces...).			X
Extra! Extra!	Relacionado coas unidades 4 e 5, buscaremos reporteiros que cubran as noticias relacionadas co centro (actividades, saídas, excursións, visitas de persoeiros...) para colaborar na realización da revista do centro e tentar gravar un telexornal ou un debate.		X	X
Charlas con autores.	Visita dalgún dos autores/as das obras de lectura obrigatoria, se é posible.	X	X	X
Asistencia a representacións teatrais.	Se hai oferta, intentarase asistir a algunha representación teatral relacionada coa parte de literatura traballada.	X	X	X
Exposición e publicitación dos resultados dos proxectos.	Sempre e cando sexa posible, expóranse e publicítanse os proxectos de cada trimestre.	X	X	X
Actividades varias co departamento de castelán.	A medida que avancemos no traballo do PFPP TIL espérase colaborar cos departamentos de linguas, especialmente castelá, en varias actividades e proxectos.		X	X

Observacións:

A proposta feita ten carácter provisorio, xa que é probable que algunha actividade prevista non se poida realizar finalmente por algún motivo, do mesmo xeito que entra dentro das posibilidades que ao longo do curso se nos oferte algunha outra que resulte de interese (por exemplo, a posibilidade de acudir a algunha representación teatral ou algunha saída a algún roteiro relacionado con algún dos libros de lectura).

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
1. Realízase a avaliación inicial a principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes. 2. Detéctanse os coñecementos previos de cada unidade didáctica e fanse os reajustes necesarios. 3. Infórmase ao alumnado dos contidos, criterios, instrumentos e procedementos de avaliación con detalle. 4. Faise un seguimento da programación ao longo do curso e fanse as modificacións necesarias (adequación de tempos, contidos, etc.). 5. Mantense a coherencia entre obxectivos, contidos, criterios de adecuación e consecución. 6. Compróbase que os procedementos, criterios e instrumentos de avaliación sexan os adecuados. 7. Utilízanse suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos. 8. Adecúanse as unidades didácticas á temporalización indicada.
Metodoloxía empregada
1. Utilízase unha metodoloxía variada que se poida adaptar ás diferentes necesidades do alumnado. 2. Utilízanse diferentes tipos de materiais. 3. Révísanse con frecuencia os traballos e tarefas propostos na aula e en edixgal. 4. As explicacións son claras, con exemplos sinxelos e repítense as veces que sexan precisas. 5. Corríxense e explícanse de forma habitual traballos e exercicios, dando pautas para mellorar a aprendizaxe. 6. Corríxense as probas de avaliación nun tempo prudente e amósanse ao alumnado e coméntanse na aula. 7. Propóñense novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia. 8. Propóñense novas actividades que faciliten a adquisición dos obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente. 9. Combínase o traballo individual e en equipo. 10. Préstase atención aos elementos transversais.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
1. Utilízase edixgal e o ordenador edixgal con aproveitamento. 2. Compróbase que a organización do alumnado é a correcta para cada actividade (traballo en grupo, individual...). 3. Utilízase a biblioteca de aula con aproveitamento (libros de literatura, revistas, dicionarios, etc.) e de forma adecuada para as actividades propostas. 4. Utilízase pantalla e proxector, encerado, etc. con aproveitamento. 5. Utilízanse todos aqueles recursos de que dispón o centro con aproveitamento (biblioteca, salón de actos, aula de polos creativos, etc.).
Medidas de atención á diversidade
1. Ofrécenselle a cada alumno/a as explicacións e aclaracións que precise. 2. Elabóranse diferentes tipos de actividades e estratexias atendendo á diversidade. 3. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ao alumnado con necesidades. 4. Utilízanse diferentes estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar. 5. Aplícanse e supervísanse as ACS e os RE, realizando as adaptacións e adecuacións que sexan necesarias. 6. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación, etc. 7. Ofértase unha hora na que o alumnado con necesidades, coa materia pendente ou que o necesite, poida acudir á profesora para solventar dúbidas, resolver problemas ou simplemente falar.
Clima de traballo na aula
1. Respéctase a puntualidade para entrar e saír da aula. 2. Mantense un clima de traballo adecuado para cada situación (máis relaxado na realización do proxecto ou nos días de lectura colectiva, máis silencioso e de concentración nos exames, explicacións ou realizacións de exercicios). 3. Realízanse actividades que axuden a que se coñezan e se integren os alumnos e as alumnas (p.e. a maleta na presentación). 4. Poténciase o uso do diálogo na resolución de conflitos. 5. Trabállase o respecto polos compañeiros e polas súas opinións, o correcto uso do turno de palabra e a escoita activa e respectuosa.

Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais

1. Realízase unha comunicación fluída co resto de compañeiros/as e departamentos, especialmente cos de linguas (TIL). 2. Hai unha comunicación fluída co departamento de Orientación, especialmente estreita no caso do alumnado con necesidades. 3. Colabórase cos equipos do centro: biblioteca, TIL, EDNL, etc. 5. Empréganse diferentes medios para informar do proceso de ensino-aprendizaxe e dos resultados académicos ás familias. 6. Estase a disposición das familias para aquilo que precisen.

Descrición:

É fundamental que, como docentes, dispoñamos de instrumentos que nos permitan avaliar a nosa práctica docente, así como o proceso de ensino. Para tal fin utilizamos, tal e como marca a normativa vixente, indicadores de logro cos que "o profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente". Estes indicadores de logro valoraranse nunha escala de 0 a 10 e servirán para introducir as correccións e medidas oportunas no proceso de ensino e na práctica docente e recolleranse na Memoria final do Departamento.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A presente programación didáctica foi elaborada incluíndo os apartados que recolle a Resolución do 26 de maio de 2022, seguindo as directrices marcadas e acordadas nas reunións da CCP (Comisión de Coordinación Pedagóxica) do centro e tendo en conta as propostas de mellora recollidas na Memoria do Departamento do curso anterior.

Será revisada FRECUENTEMENTE individualmente no programa PROENS ao longo de todo o curso para introducir os cambios que sexan pertinentes en función das necesidades que vaian xurdindo, prestando especial atención a:

- O grao de cumprimento da secuenciación e temporalización das respectivas unidades didácticas.
- A metodoloxía seguida e os materiais e recursos didácticos empregados.
- A adecuación do deseño das probas de avaliación inicial.
- A adecuación dos criterios de avaliación, tanto os establecidos para as distintas recuperacións de probas ou avaliacións como os seguidos para a avaliación final.
- A pertinencia e bo resultado das medidas adoptadas con respecto ao alumnado con necesidades.
- A pertinencia dos distintos elementos transversais e o grao de cumprimento e participación en actividades complementarias.
- A utilidade e bo funcionamento dos mecanismos de información ás familias.

Revisarase ademais con periodicidade TRIMESTRAL, coincidindo coas avaliacións, sen prexuízo de que nas reunións mensuais de Departamento se vaia facendo un seguimento por grupo e nivel e se vaian introducindo nas respectivas programacións as modificacións que sexan pertinentes.

A FINAL DO CURSO revisaranse as liñas xerais, sobre todo de carácter metodolóxico e de cualificación, poñeranse en común as distintas propostas de mellora nunha reunión e recolleranse as conclusións na memoria do Departamento, tomando nota de todos aqueles cambios ou modificacións que se consideren oportunas para introducilas nas Programacións do vindeiro curso. Neste punto, para comprobar a aplicación adecuada da PD utilizaranse os seguintes indicadores de logro:

1. Conseguiuse acadar o grao de cumprimento dos obxectivos didácticos propostos, co correspondente desenvolvemento das competencias clave.
2. A secuenciación das UD propostas foi a axeitada, así como o número delas e a súa distribución cronolóxica.
3. As concrecións metodolóxicas e os materiais e recursos didácticos utilizados axustáronse aos fins perseguidos.
4. Os criterios de avaliación foron ben aplicados.
5. Os instrumentos de avaliación foron os adecuados.
6. Os mínimos de consecución para cada criterio de avaliación estiveron ben establecidos.
7. Atendeuse debidamente a diversidade do alumnado (seguindo os correspondentes protocolos de actuación).
8. Atendéronse suficientemente os contidos transversais e as actividades complementarias.
9. A materia contribuíu aos distintos Plans do centro: proxecto lingüístico, proxecto lector, TIC, etc.
10. Realizouse un seguimento regular da PD por parte do profesorado e do departamento.
11. Avaliouse a PD aplicando unha escala de 0 a 10 a respecto do seu cumprimento.
12. Establecéronse propostas de mellora das deficiencias observadas na aplicación da PD.

9. Outros apartados